

Inleiding

*De God nu der volharding en der vertroosting
geve u eensgezind van hetzelfde gevoelen te zijn
naar (het voorbeeld van) Christus Jezus, opdat
gij eendrachtig uit één mond de God en Vader
van onze Here Jezus Christus moogt
verheerlijken. (Rom. 15, 5.6)*

Deze eeuwenoude wens van Paulus aan de gemeente van Rome is nog steeds actueel. God alleen kan eensgezindheid geven. Eensgezindheid die het mogelijk maakt om samen Hem te verheerlijken.

In deze brochure informeren de kerkenraden van 3 gemeenten uit Zwijndrecht u over het resultaat dat bereikt mocht worden na een jarenlang proces van gesprekken, gebed, studie en discussies. Sinds het begin van de jaren '90 werd door de kerkenraden van de Christelijke Gereformeerde Kerk (CGK) en de beide Gereformeerde Kerken. (vrijgemaakt) (GKv) in Zwijndrecht gesproken met elkaar. Eerst waren die gesprekken verkennend. Maar bij allen was de wens om diepgaander contact te hebben. De opdracht om één te zijn als Christenen (lees daarover ook eens Efeze 4,1-16) maakt samensprekingen tot meer dan een vrijblijvende kennismaking. Er werd niet alleen gesproken over wat ons samenbindt (en dat blijkt heel veel te zijn), maar ook over de verschillen. Tot onze blijdschap kon geconstateerd worden dat er tussen de kerkenraden geen obstakels zijn die een verder naar elkaar toegroeien in de weg staan.

Tijdens een gezamenlijke vergadering van de drie kerkenraden eerder dit jaar is uitgesproken dat we elkaar voluit willen erkennen als kerk van Christus. Deze uitspraak kon gedaan worden op grond van

1. dezelfde basis van Schrift en belijdenis waarop de drie gemeenten staan,
2. de resultaten van de gesprekken tussen de kerkenraden.

Wil het komen tot werkelijke toenadering van de drie gemeenten, dan moeten de gemeenteleden erbij betrokken worden. De weg daartoe is nu vrij. De kerkenraden willen van harte stimuleren dat de drie gemeenten elkaar leren kennen. Natuurlijk hopen we dat de onderlinge erkenning daardoor 'gemeentebreed' gaat leven.

We beseffen dat toenadering tussen kerken niet 'vanzelf' gaat. Daarom vragen we om uw/jouw gebed. Als kerkenraden gaan we proberen zo goed mogelijk de contacten tussen de drie gemeenten te begeleiden (.....).

Aan het einde van de brochure is een lijst te vinden met materiaal voor wie meer wil lezen.

Over enige tijd zal in elke gemeente een gemeentevergadering belegd worden waar over de samensprekingen en de plannen voor verdere toenadering zal worden gesproken. We proberen met deze brochure de informatie naar u toe zo volledig mogelijk te maken. Misschien houdt u na het lezen nog vragen over, die kunnen dan op de gemeentevergadering ruime aandacht krijgen.

Wanneer wij als mensen proberen samen te spreken om naar elkaar toe te groeien heeft dat alleen zin als we zien op onze Here en Heiland. Hij laat ons zien hoe belangrijk de eenheid van de kerk in zijn ogen is. Nog in de laatste dagen voor zijn lijden en sterven bidt hij: *"En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn; opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt."* (Joh. 17,20.21).

De gezamenlijke kerkenraden
(februari 2001)

Historisch overzicht van de samenspreking tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk Zwijndrecht Gereformeerde Kerk Zwijndrecht Gereformeerde Kerk Zwijndrecht-Groote Lindt

N.B. dit historisch overzicht is in deze vorm opgesteld en vastgelegd door de drie betrokken kerkenraden. Aan het slot is een alinea met het vervolg tot op heden toegevoegd.

Legenda:

GK - De Gereformeerde Kerken in Nederland (Vrijgemaakt)
CGK - Christelijke Gereformeerde Kerken
GKZ - Gereformeerde Kerk Zwijndrecht
GKZL - Gereformeerde Kerk Zwijndrecht-Groote Lindt

Historisch overzicht

In de periode 1990 - 1992 is naar aanleiding van uitnodigingen voor afvaardiging bij afscheid en intrede van predikanten een briefwisseling ontstaan tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk Zwijndrecht en de Gereformeerde Kerk Zwijndrecht.

Uit deze briefwisseling bleek dat de duidelijke wil aanwezig was om het contact niet uit de weg te gaan.

Uit deze contacten is een eerste moderamenvergadering van de kerkenraden van de CGK en de GKZ gehouden.

De GKZL werd vervolgens uitgenodigd voortaan de samensprekingsvergaderingen bij te wonen.

Vanaf 1992 hebben de drie kerkenraden een aantal gezamenlijke vergaderingen gehouden.

Begonnen is met een verkennende bespreking van de geschiedenis van de GK en de CGK aan de hand van twee inleidingen, "Iets over de Gereformeerde Kerken in Nederland" en "Wat is Christelijk-Gereformeerd?"

Bij de bespreking van de eerste inleiding wordt door de CGK gevraagd waarom de GK in 1944 niet gekomen zijn. Waren de verschillen toen groter dan nu? De GK hadden in die tijd hun eigen strijd te voeren. De GS van 1946 van de GK heeft wel een hand uitgestoken naar de CGK.

De CGK constateren dat de wegen in 1892 uit elkaar zijn gegaan. Om nu bij elkaar te komen moet het verleden eerst verwerkt worden.

Er wordt door de CGK geconstateerd dat uit de voorliggende informatie en de bespreking daarover geen wezenlijke zaken naar voren zijn gekomen die een mogelijke toenadering in-de weg staan. In de tweede vergadering worden door de GK vragen gesteld over het beginsel van de CGK. Het beginsel van de CGK houdt in Schrift, Belijdenis en Kerkorde. Men zoekt elkaar op deze basis, omdat men elkaar niet los mag laten.

Door de GK worden grote verschillen gezien in de CGK. Er worden op zondag aparte kerkdiensten belegd, omdat men elkaar niet verstaat. De CGK vinden de tolerantie binnen de CGK een groot goed. Het is echter een verdriet dat de tolerantie niet binnen één gemeente kan worden gevonden.

Uit de geschiedenis wordt door de CGK de ontwikkeling van de CGK verduidelijkt. Er zijn twee bronnen: De afgescheiden gemeenten en de Kruisgemeenten. Deze zijn in 1869 verenigd. De verscheidenheid is gebleven.

In een volgende vergadering wordt gesproken over de vraag of er werkelijk verschil is t.a.v art. 36 NGB. Door de GS van Utrecht 1905 is de zinsnede "... om te weren ..." verwijderd. De CGK hebben deze zinsnede laten staan. Uit de Acta van de GS van Hilversum 1968/69 van de CGK wordt een nadere verklaring gegeven. Uit de bespreking blijkt dat er geen verschil is in denken over art. 36.

Bij het overleg over hantering van de belijdenis omtrent de kerk (art. 27-29 NGB) blijkt verschil in de terminologie die in beide kerkgenootschappen gebezigd wordt veel misverstanden op te leveren. Door erover te spreken blijkt veelal dat men het over de inhoud eens is, zoals bijvoorbeeld over het begrip "tweeërlei kinderen van het verbond".

Om aan de voortgang van de gesprekken duidelijker structuur te geven, wordt afgesproken dat we de

resultaten van het overleg zullen vastleggen in stellingen. Die krijgen niet de zwaarte van belijdenisuitspraken, maar bedoelen vast te leggen waar we overeenstemming over hebben bereikt. Zo kan onnodige herhaling in de samenspreking worden voorkomen.

Ook wordt afgesproken dat de gemeenten via verslagen over de gesprekken worden geïnformeerd.

Ook op de classis zal over de samenspreking rapport worden uitgebracht.

Het resultaat van de besprekingen in 1994 is vastgelegd in de volgende stellingen, met toelichting:

Stelling 1. Hantering van art. 36 NGB

Bij de hantering van artikel 36 NGB blijkt geen verschil in opvatting te bestaan. Ondanks het verschil in tekst is er volledige overeenstemming ten aanzien van het verstaan van de inhoud van art. 36 NGB.

Toelichting:

De woorden die door de Generale Synode van Utrecht 1905 werden verwijderd ("... om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van de antichrist te gronde te werpen") worden door de Christelijke Gereformeerde Kerk gehandhaafd met een door de Generale Synode vastgestelde nadere verklaring: "En aldus geroepen bij te dragen tot de opbouw van een Gode welgevallige samenleving der mensen, heeft de overheid, in onderwerping aan de Wet Gods, zich verre houdende van alle volstrekte machtsoefening, op het aan haar zorg toevertrouwde terrein en met de haar toekomende middelen te bevorderen dat het volk leeft naar de eis van Gods Wet, en voorts iedere belemmering voor de prediking van het Evangelie en voor geheel de heilige dienst van God weg te nemen. Zij heeft deze roeping te volbrengen opdat het Woord des Heren zijn loop hebbe, het Koninkrijk van Jezus Christus voortgang vinde en alle antichristelijke macht worde tegengestaan." (Acta GS CGK te Hilversum 1968/69, art. 146, pag. 53/54).

Stelling 2. De belijdenis omtrent de kerk

Vast staat voor zowel de Gereformeerden als de Christelijke Gereformeerden dat niet de belijdenis aangaande de kerk in geding is (art. 27-29 NGB). Die belijdenis is voor beide kerken gelijk en wordt door beide kerken onderschreven.

Stelling 3. Kerkisme

Wij veroordelen als kerkisme het afgoderij plegen met de eigen kerk, als zouden daarbuiten geen kinderen Gods zijn.

Toelichting:

In art. 27 NGB wordt gesproken over de katholiciteit van de kerk: "Wij geloven en belijden een enige katholieke of algemene kerk Ook is deze heilige Kerk niet gelegen in, gebonden aan of beperkt tot een bepaalde plaats of gebonden aan bepaalde personen, maar zij is verbreid en verstrooid over de gehele wereld en toch met hart en wil samengevoegd en verenigd in eenzelfde Geest, door de kracht van het geloof."

"Als wij katholiek zijn, houdt dat in, dat wij willen leven uit de volheid die in Christus gegeven is, en willen groeien naar de volheid, en dat met alle heiligen (Ef.3:14-18). Het wil ook zeggen, dat wij strijden tegen eenzijdigheden, van welke aard ook, en streven naar alzijdigheid.

Wanneer wij de katholiciteit belijden die in overeenstemming is met het evangelie van Christus, mogen wij ons niet opsluiten in eigen kring of ons van anderen afsluiten. Wij mogen geen kerken en christenen uitsluiten die Hij niet uitsluit, maar ook niet insluiten wat Hij niet insluit. Er zijn grenzen die van Christus uit bepaald worden. De kerk is geen ruimte waarin alles mogelijk is wat mensen maar bedenken" (J. van Genderen in Beknopte Gereformeerde Dogmatiek [=BGD], blz. 653).

Stelling 4. Zichtbare en onzichtbare kerk

De gangbare onderscheiding tussen een zichtbare en een onzichtbare kerk sluit aan bij het feit dat wij het geheel van de kerk niet overzien, maar mag niet tot een scheiding gemaakt worden alsof er twee kerken zouden zijn. Wij mogen de kerk zoals wij haar zien niet gelijkstellen met de kerk zoals God haar ziet.

Toelichting:

De ene maal worden de gelovigen beschouwd van de zijde van het geloof, dat in hun hart woont en dat alleen bij God zeker bekend is, de andere maal worden de gelovigen beschouwd van de zijde van de belijdenis en het leven, die naar ons toegekeerd en voor ons waarneembaar is (vgl. Bavinck, GD., IV, blz. 291). Wat wij van de kerk zien is on-af, nog bevlekt met zonden, in wording.

Hierin spreken we de Schrift na, die op tweeërlei wijze over de kerk spreekt. Soms wordt in de Schrift bedoeld op de kerk zoals die inderdaad voor Gods aangezicht kerk is, en waarin geen

anderen worden opgenomen dan de kinderen van God, de waarachtige leden van Christus. Dikwijls echter duidt de Schrift met de naam kerk allen aan die belijden, dat zij één God en Christus dienen, in welke kerk ook de huichelaars zich bevinden.

Dit tweërlei spreken vinden we ook in de belijdenis. Het eerste aspect krijgt de nadruk in artikel 27 van de N.B.G. ("zij is een heilige vergadering van de ware gelovigen ..."; vgl. hierbij ook HC 21/54, waar weliswaar andere woorden dan in art. 27 N.G.B. gebruikt worden, maar waar de inhoud daarmee overeenstemt; zie ook DL II,9, waar de kerk de kerk der gelovigen is, gegrondvest in het bloed van Christus, en die Hem bemint, dient en hier en in alle eeuwigheid prijst).

Het laatste aspect krijgt de nadruk in art. 29 N.G.B. waar gesproken wordt over de kerk zoals wij haar zien: zij moet als de ware kerk van allerlei sekten en van de valse kerk onderscheiden worden, terwijl er in haar ook huichelaars zijn, die niet tot de kerk behoren, hoewel zij uiterlijk in haar verkeren (vgl. hierbij HC 31, waar de concrete gemeente getekend wordt, waarbinnen er naast gelovigen ook anderen zijn: ongelovigen en die zich niet van harte bekeren. Er zijn er die zich als christenen voordoen en onchristelijk leren of leven; zie ook DL, waar in het Besluit de kerk in haar historische gestalte verschijnt).

Art. 28 van de N.G.B. laat zien dat beide aspecten slechts een zijde zijn van de ene kerk van Christus, als gezegd wordt dat bij deze vergadering (van art. 27) iedere gelovige zich voegen moet.

Stelling 5. Tweërlei kinderen van het verbond

In volle ernst gelden Gods beloften en zijn eis van geloof en bekering voor allen die in zijn verbond zijn opgenomen. In alle duidelijkheid moet in de prediking aan de gemeente voorgehouden worden dat wat God belooft, alleen ontvangen wordt in de weg van geloof en bekering. Gods beloften gelden in het verbond voor allen, maar zij die weigeren te leven in geloof en bekering hebben geen deel aan wat God belooft.

Toelichting:

"Men kan in het verbond zijn krachtens geboorte en men kan het verbond ingewilligd hebben in de weg van wedergeboorte en bekering" (J.H. Velema in "Wie zijn wij?", blz. 79).

Hetzelfde evangélie moet in de gemeente van Christus aan allen bediend worden. Allen in de gemeente moeten steeds weer geroepen worden tot geloof en bekering. Maar telkens zal ook de ongelovigen en huichelaars die in de kerk zijn, moeten worden aangezegd, dat Gods toorn en het eeuwig oordeel op hen rusten, zolang zij zich niet bekeren (H.C. zondag 31). Zij die in Gods verbond zijn opgenomen, maar Christus in ongeloof verwerpen, zullen aan het oordeel niet ontkomen; integendeel, zij zullen als kinderen van het verbond des te zwaarder worden gestraft. Vgl. Mat. 8: 12 en 11:-24.

Stelling 6. Eenheid in verscheidenheid

De eenheid die we als kerk(en) onderling beleven, sluit de verscheidenheid niet uit. Deze verscheidenheid vindt haar grens in de waarheid: het ongeschonden bewaren¹ Van de gezonde leer, zoals samengevat in de drie formulieren van eenheid, evenals het door de Here ingestelde gebruik van de sacramenten.

Toelichting:

Met Calvijn is te zeggen dat de hoofdstukken van de leer niet alle van één gestalte zijn. Sommige moeten bij allen ontwijfelbaar vaststaan als leerstukken die aan de godsdienst eigen zijn. Er zijn andere, waarover tussen de kerken verschil is, maar die toch de eenheid des geloofs niet verscheuren (vgl. Calvijn, fust. IV,1,12, aangehaald door J. van Genderen in BGD, blz. 646/7). "We behoeven het niet in alles met anderen eens te zijn om toch met hen een te kunnen zijn" (Van Genderen, t.a.p.) "De ware eenheid is de eenheid van -de waarheid" (Van Genderen, t.a.p.). De aanvulling maakt duidelijker binnen welke eenheid ook verscheidenheid mogelijk is. De leer waaraan we ons gebonden weten, is in de drie formulieren van eenheid samengevat.

Stelling 7. De ware kerk

De ware kerk is te herkennen aan de kenmerken, zoals die worden weergegeven in art. 29 van de NGB: "... dat de Kerk de zuivere prediking van het Evangelie brengt; dat zij de zuivere bediening van de Sacramenten onderhoudt, zoals Christus ze heeft ingesteld; dat de kerkelijke tucht uitgeoefend wordt om de zonden te bestraffen; kortom dat men zich richt naar het zuivere Woord Gods, alle dingen die daarmee in strijd zijn verwerpt en Jezus Christus erkent als het enige Hoofd."

Toelichting:

Deze kenmerken vormen dus de "toetsingscriteria" voor de vraag of een kerk kan worden aangeduid als ware kerk.

Stelling 8. Verscheidenheid en verdeeldheid

De verscheidenheid die er in de kerken is, is niet met de bijbelse eenheid in strijd, maar de kerkelijke verdeeldheid wel.

Toelichting:

Onder verscheidenheid wordt verstaan: zie stelling 6. Onder verdeeldheid wordt verstaan dat kerken die in getrouwheid zich houden willen aan de kenmerken van de ware kerk, naast elkaar voortleven zonder in gehoorzaamheid aan de Schrift naar eenheid te zoeken met die kerken die op dezelfde grondslag staan.

Stelling 9. De roeping om te zoeken naar eenheid

Een kerk die beantwoordt aan de kenmerken zoals gegeven in art. 29 NGB, maar niet zoekt naar eenheid, blijft in gebreke. Zij heeft God te gehoorzamen die ons zegt ijverig de eenheid van de Geest te bewaren door de band des vredes (Efeze 4: 1-6).

Stelling 10. Evangelisatie en kerk

Deze stelling wordt niet vastgesteld. Het onderwerp komt later in de samensprekingen terug. (Voor vervolgbespreking: zie onder aan deze pagina).

Stelling 11. Waar je je als kerklid hebt aan te sluiten

Wie Christus volgen, behoren zich aan te sluiten bij de kerk van Christus in hun eigen woonplaats. Het zich aansluiten bij een kerk elders, omdat die een "andere ligging" heeft, moet als een noodsituatie worden onderkend en zowel met voorzichtigheid als met doortastendheid worden aangepakt.

In 1995 worden twee samensprekingsvergaderingen gewijd aan het onderwerp 'de toe-eigening van het heil', aan de hand van een brochure van de CG synode 1992 en aan de hand van een door deputaten van de GK opgestelde nota. De kerkenraden kunnen instemmen met beide stukken en constateren dat de gedachtenwisseling er over leerzaam is geweest. In 1996 worden preken besproken: van ds. J. van 't Spijker over 2 Petr. 3:9; een preek van ds. P.M. van der Horst over Mat. 16:24-27 (voorbereiding Heilig Avondmaal) en van ds. J.J. Schreuder over de Heidelbergse Catechismus zondag 23. In de preekbesprekingen blijkt het verschil in cultuur, maar kan dankbaar worden geconstateerd dat we elkaars preken als gereformeerde evangelieverkondiging kunnen waarderen.

In april 1996 werd er ook een gezamenlijk gemeentevergadering gehouden van de GKZ en GKZL. Hierin werden de gemeenten geïnformeerd over de stand van zaken tot op dat moment en was er gelegenheid tot het stellen van vragen en discussie. Het op deze manier presenteren werd als positief ervaren, terwijl de gemeenten, naast veel informatie, wel een beeld kregen van de wijze waarop de samensprekingen zijn verlopen.

In verband met het vertrek van ds. Van 't Spijker vertraagt het tempo van de samensprekingen.

In juni 1998 wordt van gedachten gewisseld over: **Stelling 10. 'Evangelisatie en kerk'**

In de GK ligt veel nadruk op de plaats van de kerk in het evangelisatiewerk. In de kerkorde van de GK art. 26 staat: "de evangelisatie moet erop gericht zijn dat zij die God niet kennen of van Hem en zijn dienst vervreemd zijn, zich door belijdenis van het geloof naar de gereformeerde leer voegen bij de gemeente van Christus. De kerkenraden zullen erop toezien dat vanuit deze doelstelling gewerkt wordt."

In de CG-evangelisatie wordt vaak meer het accent gelegd op het feit dat de relatie met Christus allesbepalend is; natuurlijk heeft dat ook consequenties voor de plaats die wordt ingenomen in zijn kerk. Art. 21 van de kerkorde van de CGK luidt: "De kerken zullen zich met de verkondiging van het evangelie richten tot hen die van het evangelie vervreemd zijn, alsmede tot Israël en de niet gekerstende volken. De bepalingen hiervoor worden door de Generale Synode vastgesteld." Geconstateerd wordt: "We zijn het eens over de uitgangspunten, in de toepassing zijn er verschillen."

Toevoeging historisch overzicht tot op heden.

Na de intrede van ds. J.W. van Pelt is vanaf feb. 2000 het proces van kennismaking verder gegaan. Om de drie betrokken gemeenten van de huidige stand van zaken op de hoogte te brengen is er een aantal malen moderamenoverleg en één gezamenlijke kerkenraadsvergadering gehouden (...).

De brochure zoals die voor u ligt is eind november 2000 door de gezamenlijke moderamina samengesteld en begin februari 2001 door iedere kerkenraad afzonderlijk goedgekeurd. In de beschreven periode is er door de kerkenraad van de CGK Zwijndrecht mondeling op haar classis gerapporteerd dat er samensprekingen plaatsvinden. De GKv kerkenraden rapporteren gezamenlijk één keer per jaar aan hun classis.

februari 2001